

Υπόθεση C-101/08

Audiolux SA κ.λπ.

κατά

Groupe Bruxelles Lambert SA (GBL) κ.λπ.

και

Bertelsmann AG κ.λπ.

[αίτηση του Cour de cassation (Λουξεμβούργο)
για την έκδοση προδικαστικής απόφασης]

«Οδηγίες 77/91/ΕΟΚ, 79/279/ΕΟΚ και 2004/25/ΕΚ — Γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου περί προστασίας των μειοψηφούντων μετόχων — Δεν υφίσταται — Δίκαιο των εταιριών — Απόκτηση ελέγχου — Υποχρεωτική προσφορά — Σύσταση 77/534/ΕΟΚ — Κώδικας συμπεριφοράς»

Προτάσεις της γενικής εισαγγελέα V. Trstenjak της 30ής Ιουνίου 2009. . . . I - 9826
Απόφαση του Δικαστηρίου (τέταρτο τμήμα) της 15ης Οκτωβρίου 2009 . . . I - 9864

Περίληψη της απόφασης

Κοινοτικό δίκαιο — Αρχές — Προστασία των μειοψηφούντων μετόχων

(Οδηγία 2004/25 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όγδοη αιτιολογική σκέψη και άρθρο 3 § 1, στοιχείο α' οδηγίες του Συμβουλίου 77/91, άρθρα 20 και 42, και 79/279, παράρτημα σύσταση 77/534 της Επιτροπής, παράρτημα)

Το κοινοτικό δίκαιο δεν περιλαμβάνει γενική αρχή του δικαίου κατά την οποία οι μειοψηφούντες μέτοχοι προστατεύονται μέσω της υποχρέωσης του κύριου μετόχου που αποκτά ή ασκεί τον έλεγχο μιας εταιρίας να προτείνει σ' αυτούς την εξαγορά των μετοχών τους υπό τους ίδιους όρους με εκείνους που συμφωνήθηκαν κατά την αγορά των μεριδίων με τα οποία ο κύριος μέτοχος διασφάλισε ή ενίσχυσε τον έλεγχό του.

μετόχου που απέκτησε συμμετοχή παρέχουσα σ' αυτόν ή ενισχύουσα τον έλεγχο εταιρίας υπό ειδικούς όρους, και περιορίζονται, κατ' ουσίαν, στη ρύθμιση πολύ ειδικών περιπτώσεων του δικαίου των εταιριών επιβάλλοντας ορισμένες υποχρεώσεις στην εταιρία για την προστασία όλων των μετόχων. Επομένως, οι διατάξεις αυτές στερούνται του γενικού χαρακτήρα που είναι εκ φύσεως συμφυής με τις γενικές αρχές του δικαίου.

Πράγματι, το γεγονός και μόνον ότι το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο προβλέπει ορισμένες διατάξεις σχετικές με την προστασία των μειοψηφούντων μετόχων δεν αρκεί, αυτό καθαυτό, για την απόδειξη της υπάρξεως γενικής αρχής του κοινοτικού δικαίου, ειδικότερα αν το πεδίο εφαρμογής τους περιορίζεται σε ακριβώς καθορισμένα και συγκεκριμένα δικαιώματα. Προκειμένου να αποδειχθεί η ύπαρξη αυτής της αρχής πρέπει να εξακριβωθεί αν οι εν λόγω διατάξεις παρέχουν στοιχεία που οδηγούν στην ύπαρξη της αναζητούμενης αρχής. Οι εν λόγω διατάξεις έχουν ενδεικτική αξία μόνον στο μέτρο που έχουν διατυπωθεί κατά τρόπο δεσμευτικό.

Όμως, πρώτον, τα άρθρα 20 και 42 της οδηγίας 77/91, περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιριών, κατά την έννοια του άρθρου 58, δεύτερη παράγραφος, της Συνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες όσον αφορά τη σύσταση της ανωνύμου εταιρίας και τη διατήρησή και τις μεταβολές του κεφαλαίου της, και το σημείο 2, στοιχείο α', του σχεδίου Γ που περιλαμβάνεται στο παράρτημα της οδηγίας 79/279, περί του συντονισμού των όρων εισαγωγής κινητών αξιών σε χρηματιστήριο αξιών, εφαρμόζονται σε ακριβώς καθορισμένες καταστάσεις και σαφώς διαφορετικές από αυτήν κυρίου

Δεύτερον, όσον αφορά την τρίτη γενική αρχή και τη δέκατη έβδομη συμπληρωματική διάταξη του κώδικα συμπεριφοράς, που αποτελεί παράρτημα της συστάσεως 77/534, καθώς και την οδηγία 2004/25, σχετικά με τις δημόσιες προσφορές εξαγοράς, ούτε ο κώδικας ούτε η οδηγία αυτή αναφέρονται ρητώς στην ύπαρξη γενικής αρχής του κοινοτικού δικαίου σχετικά με την προστασία των μειοψηφούντων μετόχων. Όσον αφορά τον κώδικα συμπεριφοράς, αφενός, οι αρχές καλής συμπεριφοράς που συνιστά, έχουν, ως πηγές δικαίου, την ίδια αξία με εκείνες που συνηθίζονται στις αγορές, διαπίστωση που αποδεικνύεται ασυμβίβαστη με την υπόθεση ότι η τρίτη γενική αρχή και η δέκατη έβδομη συμπληρωματική διάταξη του εν λόγω κώδικα στηρίζονται σε γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου. Αφετέρου, καμία από τις εν λόγω διατάξεις του κώδικα συμπεριφοράς δεν εκφράζει την υποχρέωση ίσης μεταχειρίσεως των μετόχων με απόλυτους και δεσμευτικούς όρους. Όσον αφορά την οδηγία 2004/25, τα άρθρα της 1, 5, παράγραφος 1, 15 και 16 εφαρμόζονται σε ειδικές καταστάσεις, οπότε δεν μπορεί να συναχθεί από αυτές γενική αρχή συγκεκριμένου περιεχομένου. Οι διατάξεις αυτές στερούνται επίσης του γενικού χαρακτήρα που είναι εκ φύσεως συμφυής με τις γενικές αρχές του δικαίου. Εξάλλου, η όγδοη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αυτής αναφέρεται μεν στις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, αλλά η εν λόγω σκέψη αφορά μόνον τις διαδικαστικές εγγυήσεις και δεν έχει σχέση με οιαδήποτε αρχή

ίσης μεταχειρίσεως των μετόχων. Ομοίως, από τη χρήση των όρων «γενικές αρχές» στο άρθρο 3 της οδηγίας αυτής δεν μπορεί να συναχθεί ότι ο κοινοτικός νομοθέτης επεδίωκε με τον τρόπο αυτόν να εξομοιώσει τις διατυπούμενες στο εν λόγω άρθρο αρχές με γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου. Όπως προκύπτει από τη φράση «για τους σκοπούς της εφαρμογής της παρούσας οδηγίας», πρόκειται μόνο για κατευθυντήριες αρχές για την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας από τα κράτη μέλη.

Επιπλέον, η μεταχείριση που αποσκοπεί στην καθιέρωση υποχρέωσης του κύριου μετόχου να συμβληθεί με όλους τους μειοψηφούντες μετόχους υπό τους αυτούς όρους με εκείνους που συμφώνησε κατά την απόκτηση συμμετοχής με την οποία εξασφαλίστηκε ή ενισχύθηκε ο έλεγχος και στη δημιουργία αντίστοιχου δικαιώματος όλων των μετόχων να πωλήσουν τις μετοχές τους στον κύριο μέτοχο, δεν μπορεί να νοηθεί ως ειδική έκφραση, στον τομέα του δικαίου των εταιριών, της γενικής αρχής της ίσης μεταχειρίσεως. Πράγματι, η εν λόγω αρχή δεν μπορεί, αυτή καθαυτή, ούτε να δημιουργήσει ειδική υποχρέωση του κύριου μετόχου προς όφελος

των άλλων μετόχων ούτε να καθορίσει την ειδική κατάσταση με την οποία συνδέεται αυτή η υποχρέωση. Δεν μπορεί να καθορίζει ούτε την επιλογή μεταξύ διαφόρων δυνατών μέσων προστασίας των μειοψηφούντων μετόχων, όπως αυτά που προτείνονται με τον κώδικα συμπεριφοράς, που αποτελεί παράρτημα της συστάσεως 77/534, και της συστάσεως αυτής. Αυτή η μεταχείριση προϋποθέτει νομοθετικές επιλογές, βασιζόμενες σε στάθμιση των εμπλεκόμενων συμφερόντων και τον εκ των προτέρων καθορισμό σαφών και λεπτομερών κανόνων και δεν μπορεί να συναχθεί από τη γενική αρχή της ίσης μεταχειρίσεως. Πράγματι, οι γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου είναι συνταγματικού επιπέδου, ενώ η εν λόγω μεταχείριση έχει περιπτωσιακό χαρακτήρα που απαιτεί τη νομοθετική διαμόρφωσή της μέσω της εκδόσεως, σε κοινοτικό επίπεδο, πράξεως του παραγωγού κοινοτικού δικαίου. Επομένως, η μεταχείριση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί αυτοτελής γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου.

(βλ. σκέψεις 34, 42-45, 50-51, 55, 57, 61-64 και διατακτ.)